

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

ЛІСОСТЕПОВА ТА ПРИПОЛІССЬКА ФЛОРИСТИКО-СОЗОЛОГІЧНІ ОБЛАСТІ (ПІВНІЧНА ЧАСТИНА ЛІВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ)

А.П. Тертишний, кандидат біологічних наук (tertyshnyy@ukr.net)
Національний університет біоресурсів і природокористування України

На основі ідеї про флористико-созологічне районування [3] та виділених гранично-ареальних видів флори луків північної частини Лівобережного Лісостепу України, зокрема Північного лівобережного геоботанічного округу [4], було здійснено територіальний поділ вказаного регіону на дві флористико-созологічні області – Приполісську та Лісостепову по лінії: витoki р. Удай (біля с. Рубанка Бахмацького району Чернігівської області) – с. Голінка Бахмацького району Чернігівської області – між селами Шевченкове та Карабутове Конотопського району Сумської області – між селами Бабаківка й Шкуратівка Білопільського району Сумської області. Приполісська флористико-созологічна область (ПП) безпосередньо межує з Українським Поліссям. Особливість цієї області підкреслюють бореально-температні види *Dactylorhiza fuchsii* (Druse) Soó, *D. incarnata* (L.) Soó та гляціальний релікт *Pedicularis sceptrum-carolinum* L., які знаходяться на південній межі поширення і температурний *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F.Hunt & Summerh. – на південно-східній межі ареалу. В геоморфологічному відношенні це лесово-льодовиково-алювіальна рівнина, яка характеризується присутністю мікрозападин та локальних неотектонічних позитивних та від'ємних структур. Переважаючі ґрунти – лучно-чорноземні поверхнево солонцюваті на лесових породах, чорноземи типові потужні малогумусні, торф'яно-болотні та торф'яні низинні. Опадів випадає 550–575 мм на рік, а середня температура січня складає -7°C [1, 2].

Лісостеповій флористико-созологічній області (ЛС) належить південно-східна частина регіону. Це підвищена розчленована лесова рівнина льодовикових і прильодовикових областей. Ґрунтовий покрив переважно формують чорноземи типові потужні малогумусні на лесовидних суглинках. Річна норма опадів складає 575–600 мм за рік, а середня температура січня: $-7,5^{\circ}\text{C}$ [1]. На її території виявлені місцезнаходження температурно-субмеридіональних *Jurinea cyanoides* (L.) Rchb. і *Scilla sibirica* Haw., які розташовані на північній межі

поширення та температно-субмеридіонального *Muscari neglectum* Guss. ex Ten. на північно-східній межі ареалу.

Виключно в межах ПП виявлено 56 локалітетів 20 рідкісних видів флори луків, Лісостепової – сім локалітетів чотирьох видів, вісім фітораритетів трапляються на території двох областей (ПП містить 23 локалітети, ЛС – дев'ять локалітетів). Рідкісні види флори регіону мають наступний розподіл свого різноманіття: лише ПП містить 90 локалітетів 44 рідкісних видів, ЛС – 19 локалітетів 16 рідкісних видів, 20 рідкісних видів трапляються в обох областях (на території ПП виявлено 48 локалітетів, а ЛС – 22 локалітети цих видів).

Угруповання класу *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* (*Caricetum goodenowii*) виявлені на території ПП, *Phragmito-Magnocaricetea* – у двох флористико-созологічних областях (*Caricetum vesicariae* – ПП і ЛС, *Glycerietum fluitantis*, *Carici acutae-Glycerietum maximae*, *Poetum palustris*, *Beckmannietum eruciformis* – ПП), *Molinio-Arrhenatheretea* – у межах обох областей (*Koelerio-Agrostietum vinealis*, *Anthoxantho-Agrostietum tenuis*, *Agrostietum vinealis-tenuis*, *Deschampsietum caespitosae*, *Alopecuretum pratensis*, *Caricetum caespitosae* – ПП, *Agrostio vinealis-Calamagrostietum epigeioris*, *Agrostio tenui-Deschampsietum caespitosae*, *Poo palustris-Alopecuretum pratensis* – ПП і ЛС), *Nardo-Callunetea* (*Calluno-Nardetum strictae*) – ПП, *Asteretea tripolium* – на території обох областей (*Agrostietum stoloniferae* – ПП і ЛС, *Festucetum regeliana* – ПП). У цілому, на території ПП представлені угруповання всіх класів, а у межах ЛС – лише трьох: *Phragmito-Magnocaricetea*, *Molinio-Arrhenatheretea* та *Asteretea tripolium*.

Таким чином, ПП флористично (рідкісні види й представленість їхніх локалітетів) та фітоценотично різноманітніша ніж ЛС, що можна пояснити безпосередньою близькістю ПП до Українського Полісся, її строкатішим ґрунтовим покривом та вищим рівнем екотопологічного багатства. Аналіз поширення гранично-ареальних видів флори луків дозволив виявити її специфічні особливості та провести флористико-созологічне районування регіону.

Список джерел літератури

1. Атлас Сумської області. К.: Гол. упр. геодезії і картографії та кадастру, 1991. 40 с.
2. Атлас Чернігівської області. М.: Гол. упр. геодезії і картографії, 1991. 48 с.
3. Баранский А. Р. Флористическо - созологическое районирование // “Геоэкологические и биоэкологические проблемы Северного Причерноморья”: Материалы Международной научно-практической конференции. Тирасполь, 2001. С. 20–21.
4. Дідух Я. П., Шеляг-Сосонко Ю. Р. Геоботаничне районування України та суміжних територій. *Укр. ботан. журн.* 2003. 60, №1. С. 6–17.